

Ökkultációk

március - április

Észlelő	Műszer
Balogh Lajos (Szombathely)	15 T
Halmi Gábor (Pécs)	
Kocsis Antal (Balatonkenese)	8 L
Pirity János (Nagykanizsa)	8 L
Rideg László (Vaskút)	
Szabó Rita (Balatonfüzfő)	5 L
Szabó Sándor (Bóly)	15 T
Szauer Ágoston (Pápa)	15 T
Zalezsák Tamás (Pécs)	8 L

Kisbolygó - okkultációk

Pirity János most juttatta el az elmúlt két évben végzett kisbolygó-okkultáció megfigyeléseit. Összesen hat eseményt kísért figyelemmel, sajnos mindégylek negatívnak bizonyult. A megfigyelés helye Nagykanizsa volt (+46°40', -16°55', 160 m). Az első kettőt 6 cm-es refraktorral, 42x-es nagyítással, a többit 8 cm-es refraktorral, 50x-es nagyítással észlelte:

1986.07.12.	23:10-23:45 UT	— SAO 159637	+	(415)	Palatia
1987.01.24.	23:40-00:05 UT	— SAO 58556	+	(471)	Papagena
1987.07.18.	02:25-02:42 UT	— SAO 189192	+	(2833)	1975gd
1987.07.31.	23:42-00:06 UT	— AGK3+010061	+	(321)	Clarissa
1987.12.11.	22:20-22:50 UT	— AGK3+290563	+	(160)	Una
1987.12.19.	21:55-22:25 UT	— AGK3+310752	+	(481)	Emita

Áttérve az idei évre, két márciusi eseményről kell beszámolnunk. 8-án hajnalban történt az AGK3+011290 fedése a (10) Hygiea által. Mivel a kisbolygónak széles árnyékkúpja volt, mely Európán áthaladt, kiemelt eseményként hívtuk fel a figyelmet észlelésére. Csak egy helyről kaptunk pozitív beszámolót. Szombathelyen (+47°26', -16°03', 216 m) Balogh Lajos, Szauer Ágoston és Szabó Sándor figyelte a csillagot 15 T-vel (140x) és 6,3 L-el (33x). Az égbolt páras és cirruszos volt, s két elhalványodást sikerült megfigyelniük 00:29:49-00:30:21 UT ill. 00:31:47-00:33:05 UT között. Az előrejelzéstől eltérően a kisbolygó 0,5-0,8 magnitúdóval volt fényesebb a csillagnál, s ez is nehezítette a megfigyelést. A két égitest fényének összeolvadását és különválását 15 T-vel 00:26:54 ill. 00:44:52 UT-kor észlelték. A két adatot a légmozgás és a párásodó okulár erősen befolyásolta, így eléggé bizonytalan még a fedés megtörténte is.

A március 24-i fedést ismét Szombathelyen kísért figyelemmel Szauer Á. és Szabó S. (koordináták és műszerek mint fent). A két égitest fényének összeolvadását illetve különválását 19:11:25 és 19:23:58 UT-kor észlelték

(közéérték: 19:17:41,5). A belépés (a két mért adatot átlagolva) 19:17:47,2 UT-kor, a kilépés 19:17:54,0 UT-kor következett be. Ez majdnem megegyezik az összeolvadás/különválás átlagának értékével, amikor is a két égitest legjobban megközelítette egymást.

Az áprilisi fedések közül a 14-i (772) Tanete + AGK3+021837 megfigyeléséről érkezett tudósítás. Kocsis Antal és Zalezsák Tamás Balatonkenesén (+47°02'23", -18°06'65", 151 m) 8 L-el (50x) ill. 5 L-el (27x) észlelte a jelenséget. A megfigyelés időtartama 00:55-01:14 UT közötti volt, azonban fedést nem láttak, 26-án ismét Zalezsák és Kocsis próbálta megfigyelni a (105) Artemis (11^m,5) és az AGK3+052232 (8^m,8) fedését. 00:25-00:45 UT között figyeltek, s fedést nem láttak. Viszont 00:32-00:36 között a csillagot kb. 0^m,2-0^m,3-val fényesebbnek észlelték. Ez valószínűleg a legnagyobb megközelítés ideje, amikor a két égitest fényessége összeadódott.

A nyári kisbolygófedésekről a Meteor 88/4. számának 19-20. oldalán található információk. Az előrejelzések számításáért és rendelkezésre bocsátásáért ezúton mondunk köszönetet R. Boninsegnának, a GEOS vezetőjének.

Csillagfedések

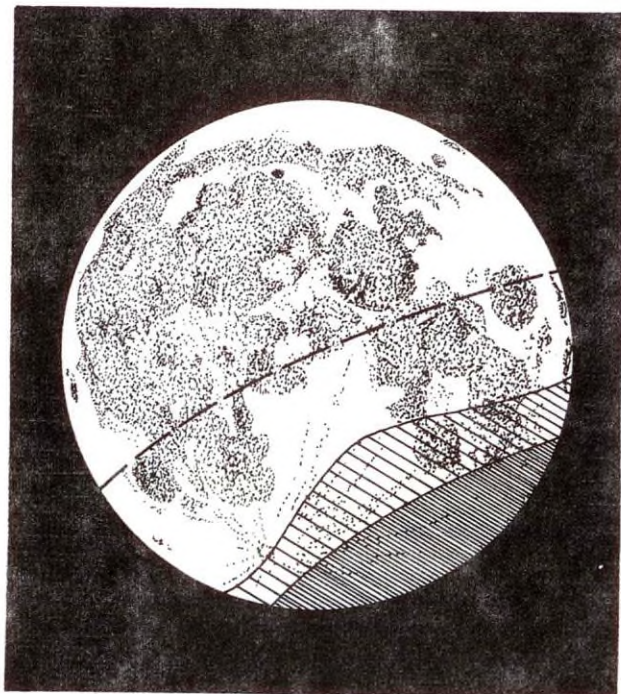
Az április 19-i ZC 701 (Tau) fedéséről három megfigyelés érkezett. A fedést elsőként Kocsis Antal és Szabó Rita látta Balatonfüzfőn 19:02:57 UT-kor. Halmi Gábor észlelése alapján Pécssett 19:03:12-kor, Rideg László szerint Vaskúton 19:03:44-kor lépett be a csillag a holdperem sötét oldalán. Belépés előtt 3 másodperccel Rideg a csillag fényének pislogását, majd kétszeri kihúnyását észlelte. Mivel a többi észlelő ilyen jelenséget nem említett, valószínűleg a helyi légköri mozgások okozhatták a jelenséget.

Holdfogyatkozás

A március 3-i részleges holdfogyatkozást hazánkban csak a félárnyékban lehetett megfigyelni a kora esti órákban. Egyedül Kocsis Antal küldött megfigyeléséről beszámolót, melyet igen részletesen és gondosan készített el. 16:50 UT-kor, mikor megpillantotta a Holdat, szabad szemmel a holdkorong kb. egyharmad részén volt biztosan látható a félárnyék, de a korong feléig még fokozatosan halványodva követhető volt. 7x50-es binokulárral a félárnyék sötétebb része a holdkorong feléig volt követhető, de fokozatosan halványodva az egész Holdat magában foglalta. 17:05 UT-tól különböző színszűrőkkel nézte meg a jelenséget. A legtökéletesebben mélyzöld szűrővel volt látható az árnyék (1. ábra). 5 L-el (27x) gyengén volt látható az elsötétedés. 17:30-kor már csak a Hold DK-i szegletében lehetett látni kis területeken a füstszürke árnyalatot, melyet szabad szemmel 17:40-re elvesztett. Számítások szerint a Hold 18:41-kor lépett ki a Föld árnyékkúpjából.

1. ábra. Félárnyékos holdfogyatkozás. A rajz 1988. 03. 03-án készült, zöld szín-szűrőn keresztül. A besötétített részen biztosan, a szaggatott vonalig bizonytalanul látszik a homályos földárnyék (Kocsis Antal).

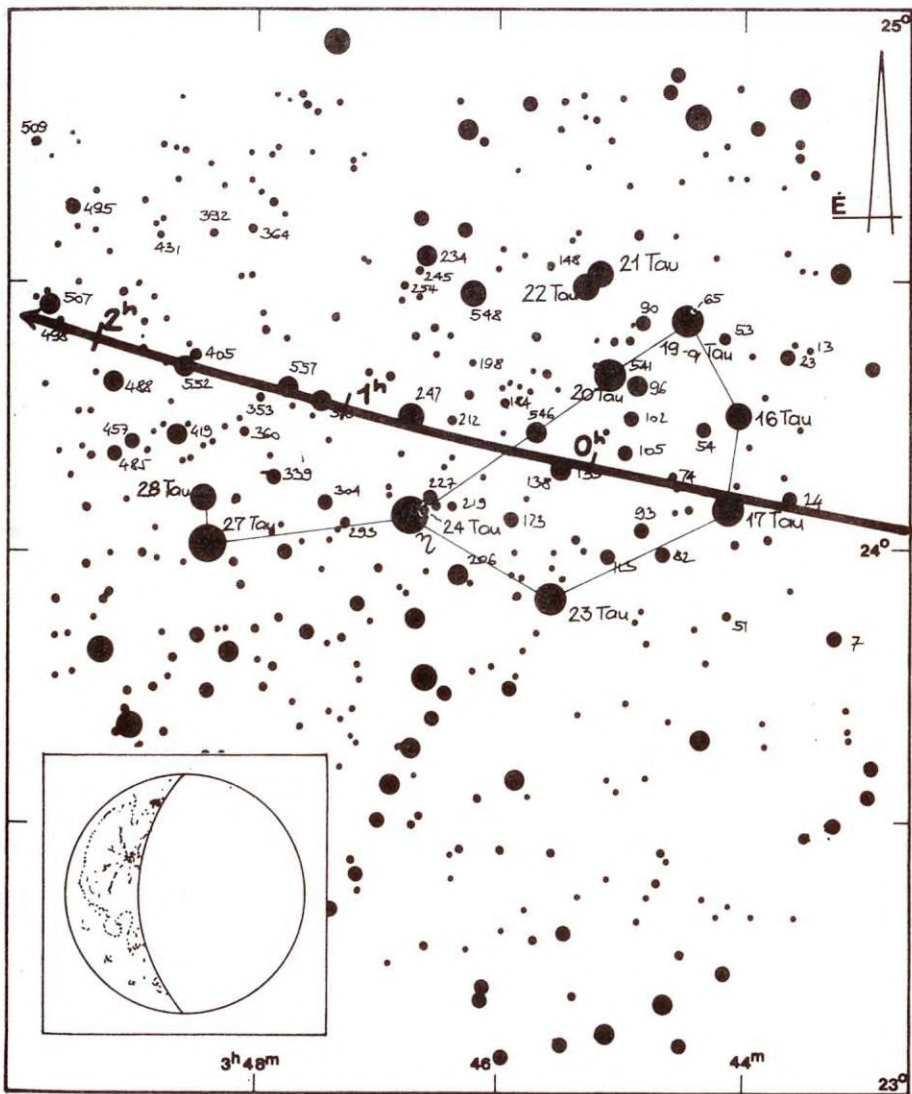

A Plejádok fedése 1988. augusztus 6-án

Idén augusztus 6-án, a hajnali órákban figyelhetjük a legkisebb holdfázis mellett a Plejádok fedését. A Hold útját a 2. ábra alapján követhetjük. (A térkép az USNO katalógusadatai alapján készült — Occultation Newsletter, 1987. aug., D. W. Dunham.) A pálya számítását dr. Guman István és Zajác György végezte Budapest koordinátáira. Adatok Világidőben.

A fogyó Hold mellett nagyobb műszerekkel több halvány csillag fedését figyelhetjük meg, ezért közlünk ilyen részletes térképet. A határfényesség kb. 12 magnitúdó. Próbáljuk meghatározni, melyik az a leghalványabb csillag, amely a fedés alkalmával még látszik.

Egy kb. fél fok átmérőjű kört kivágva, középpontját a pályavonalon mozgatva kb. 5 perces közelítéssel meghatározható bármely csillag be- és kilépése. Nehézséget fog okozni, hogy a fényes oldalon tűnnek el csillagok és a sötét oldalon tűnnek elő. Belépésnél valószínűleg csak a fényesebb csillagok fognak látszani. A hamuszürke fény és a szomszédos csillagok helyzete alapján könnyen meg tudjuk becsülni a kilépés várható helyét; s így pontosabbá válhat a mérés. A január 27-i fedésnél közöltek most is útmutatóul szolgálhatnak (l. Meteor 87/12.).

2. ábra. A Hold útja augusztus 6-án hajnalban (részletesen l. a szövegben).

SZABÓ SÁNDOR